

การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา
เพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

Development of an Excellence Management Model for Vocational Education
Institution to Accommodate Thailand 4.0

รัชต ไตรมลัย¹, พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์², และ ปรัชญนันท์ นิลสุข³

Ratshata Traimalai¹, Pansak Ponsalam², and Prachyanun Nilsook³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา และพัฒนารูปแบบและบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 กลุ่มตัวอย่างเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 19 แห่ง ได้แก่ คณะกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่สถาบันการอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ รวม 216 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยได้รูปแบบและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร 2) การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการแผนงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล 4) สร้างสรรค์พัฒนาวัตกรรม ประสิทธิภาพของงานเป้าหมายของการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและประเทศชาติ และ

Article Info: Received 22 May, 2017; Received in revised form 27 July 2018; Accepted 26 April, 2019

¹ นิสิตศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: po_osk@hotmail.com

Ph.D. Candidate in Higher Education Division, Department of Educational Policy, Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: po_osk@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
อีเมล: pansakp@gmail.com

Lecturer in Higher Education Division, Department of Educational Policy, Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: pansakp@gmail.com

³ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
อีเมล: prachyanun@hotmail.com

Lecturer in Department of Technology Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok Email: prachyanun@hotmail.com

5) การสร้างสรรค์นวัตกรรมเทคโนโลยีทางอาชีวศึกษา และเป็นโครงสร้างหลักในการสนับสนุนการเป็นประเทศไทย 4.0

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ / ความเป็นเลิศ / สถาบันการอาชีวศึกษา / ประเทศไทย 4.0

Abstract

This research aimed to study the current conditions and problems in the administration of vocational education institutions under the Office of Vocational Education Commission, and to analyze the concepts, theories, and good practices in management of vocational education institutions and develop a model and strategies for institutions to accommodate Thailand 4.0. The samples came from 19 different vocational education institutions. Data were gathered from 216 respondents which included a council of vocational education institutions, council vocational graduates in Germany, Japan, Australia and Singapore, administrators, a teacher and a staff member of each institution, entrepreneurs and administrators. The research instruments were an interview form and questionnaires. The statistics used in the data analysis included percentage, mean, and content analysis.

The findings of the study were a model and management for the excellence of Vocational Education institutions to accommodate Thailand 4.0 There were 5 aspects including 1) enhancing the efficiency and effectiveness of teamwork of the faculty administrators, 2) curriculum development and quality assurance of education to accommodate Thailand 4.0, 3) involvement of all sectors in effective budget management and good governance, 4) development of objectives, mission, and goals of the management of vocational education institutions in accordance with the context of society and the nation, and 5) technological innovation in vocational education with the main structure in support of Thailand 4.0.

KEYWORDS: MANAGEMENT MODEL / EXCELLENCE / VOCATIONAL INSTITUTE / THAILAND 4.0

บทนำ

ประเทศไทยจะมีศักยภาพและสมรรถนะสูงในการแข่งขัน กลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ และสมรรถนะสูง เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา (Vocational and Technical Education) จึงนับว่ามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นกลไกหลักในการพัฒนาตามทิศทางดังกล่าว แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ส่งผลให้ขาดทิศทางและเป้าหมายการผลิต และพัฒนาโดยรวม ทำให้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปตามความพร้อมของสถานศึกษาซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ ก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพและสมรรถนะของกำลังคนที่ยังไม่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานหรือสถานประกอบการได้อย่างที่ควรจะเป็น

บริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาในปัจจุบันคือพลวัตการเปลี่ยนแปลงโลก พลเมืองในโลก ยุคใหม่ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และที่สำคัญจำเป็นต้องมีกำลังคนระดับกลาง และนักเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนของภาคการผลิต ที่เป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน ดังนั้นสถาบันการอาชีวศึกษา จึงมีหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง และนักเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีการปฏิรูปทั้งระดับโครงสร้าง และวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ผลผลิตของการอาชีวศึกษามีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และมีสมรรถนะสอดคล้องกับการพัฒนาชาติ (คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา, 2545) รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 จะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา นโยบายหลักของการอาชีวศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ และสังคมดิจิทัล ในการสร้างคน สร้างงาน สร้างความเข้มแข็งจากภายใน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความสำคัญในเรื่องระบบบริหารจัดการภายในสถาบันการอาชีวศึกษา อันเนื่องจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานให้บรรลุเป้าประสงค์ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ จาก

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เหตุผลแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบัน การอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และ มีความก้าวหน้าในเส้นทาง อาชีพสายงานอาชีพอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. วิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบัน การอาชีวศึกษา
3. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา ของประเทศไทยเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

วิธีการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบัน การอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ จากเอกสารทางวิชาการ ข้อมูลจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Internet/Website) ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ เฉพาะในส่วนของการดำเนินการของสถาบัน อาชีวศึกษาซึ่งมีการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในระดับปริญญาตรีสาย เทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ
3. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีว ศึกษา จำนวน 19 สถาบัน ไม่รวมสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรและสถาบันการศึกษา อาชีวศึกษาของเอกชน

4. วิจัยศึกษา วิเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการของการอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ทั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

5. การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 ที่ได้จากกระบวนการวิจัย ไม่มีเจตนาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดใดๆ ในทางการบริหารจัดการภาครัฐ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยในแต่ละระยะมีรายละเอียดดังนี้

ระยะแรก การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาและการรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อนำสาระสำคัญเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยโดยในระยะแรกนี้ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบัน การอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องมือ การวิจัยที่จัดทำขึ้นตามกรอบความคิดของการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในกรอบความคิดของการวิจัย ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาโดยการสัมภาษณ์กับกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์ โดยการสังเคราะห์เนื้อหา การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่สอง วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยรวบรวมคำอธิบายแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาไทยและต่างประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา

ระยะที่สาม พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 โดยพิจารณาร่างรูปแบบจากการสังเคราะห์ผลการศึกษานโยบายทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาและผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการประชุมสนทนากลุ่ม ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาแบบเจาะจงบุคคล จากนั้นจึงนำผลจากการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบที่สมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ คือ คณะกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาหรือมีประสบการณ์ในการทำงานหรือฝึกอบรมด้านการอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ คณะกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กระจายตามเขตพื้นที่ จำนวน 30 คน และผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาหรือ มีประสบการณ์ในการทำงานหรือฝึกอบรมด้านการอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ อย่างน้อย 2 ปี ประเทศละ 3 คน รวม 12 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม

ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา รองผู้บริหาร คณาจารย์ สถาบันการอาชีวศึกษา และผู้บริหารระดับจัดการขึ้นไปในสายงาน ทรัพยากรบุคคลและสายงานการผลิตในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา รองผู้บริหาร คณาจารย์ สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กระจายตามเขตพื้นที่ จำนวน 114 คน และผู้บริหารระดับจัดการขึ้นไปในสายงานทรัพยากรบุคคลและสายงานการผลิตในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร มีลักษณะเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น เพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบความคิดในการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์คณะกรรมการสถาบันการอาชีวศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาหรือมีประสบการณ์ในการทำงานหรือฝึกอบรมด้าน การอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา

3. แบบสอบถาม สำหรับสอบถามผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา รองผู้บริหาร คณาจารย์ สถาบันการอาชีวศึกษา และผู้บริหารระดับจัดการขึ้นไปในสายงานทรัพยากรบุคคลและสายงานการผลิตในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปได้ดังนี้

การบริหารจัดการวิชาการ สถาบันการอาชีวศึกษามีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิชาการในด้านการพัฒนามาตรฐานอาชีพ มาตรฐานสมรรถนะ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีตามเกณฑ์มาตรฐานและตามนโยบายของสถาบันฯและนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) รวมถึงมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (มคอ.) สายเทคโนโลยีปฏิบัติการ มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การบริหารจัดการวิชาการด้านการพัฒนามาตรฐานหลักสูตร ตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี

การบริหารจัดการทั่วไป มีแนวปฏิบัติตามหลักการ โครงสร้าง เป้าหมาย หรือดัชนีชี้วัดตามระเบียบการบริหารสถานศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการดำเนินการในการวางแผนงานในการปฏิบัติจากนโยบายที่ได้รับจากส่วนกลาง (สอศ.) ซึ่งมีขั้นตอนตามระเบียบการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินการ มีกระบวนการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ในรูปแบบสภาสถาบันการอาชีวศึกษา

การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล มีแนวปฏิบัติในการจัดการองค์การ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ การประเมินสมรรถนะบุคลากรตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552 มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรในการบริหารจัดการปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเรื่องการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากร

การบริหารจัดการด้านแผนงานงบประมาณ มีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการด้านแผนงานงบประมาณประจำปีเช่นเดียวกับหน่วยงานของรัฐทั่วไป มีการปฏิบัติตามขั้นตอน หน้าที่และการบริหารงานของสถานศึกษา และหน้าที่ของงานและแผนกในการจัดการด้านงบประมาณ โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการระบุที่มาและความสำคัญของโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร โดยที่ผู้บริหารสถาบันลงนามอนุมัติ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบโครงการมีการลงนามรับทราบ

สภาพปัญหา สภาพปัญหาในด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

การบริหารจัดการวิชาการ ความแตกต่างตามอัตลักษณ์ของสถาบันในแต่ละแห่ง ทำให้เกิดขั้นตอนในการผลิตบัณฑิตที่แตกต่างกันออกไป คุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกัน แนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านวิชาการในอนาคต และในการรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีปฏิบัติการ มีข้อจำกัดในการเลือกสาขาวิชาที่เข้าศึกษา

การบริหารจัดการทั่วไป สถาบันการอาชีวศึกษามีวัตถุประสงค์ พันธกิจ และ เป้าหมายที่กว้างมากเกินไป และไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติจนทำให้ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานจากภาคส่วนต่างๆ และขาดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ปัญหาที่สำคัญคือ ผู้บริหาร ผู้นำ หัวหน้า คณะทำงาน หรือผู้รับผิดชอบโครงการยังขาดความรู้ความสามารถรอบด้าน ขาดวิสัยทัศน์ และการเป็นที่ยอมรับในการทำงานทั้งในระดับองค์กรและระหว่างองค์กร อีกทั้งสถาบัน การอาชีวศึกษายังขาดระบบการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นบุคลากร ของสถาบันฯ

การบริหารแผนงานงบประมาณ สถาบันการอาชีวศึกษามีปัญหาในด้านปัจจัยในการบริหารจัดการ เช่น บุคลากร ทรัพยากรที่จำกัด งบประมาณ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการเป็นแหล่งทุนสนับสนุนในด้านต่างๆ การขาดกลยุทธ์ กลไก และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ขาดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ สถาบันการอาชีวศึกษา สรุปได้ดังนี้

การระบุกุ่มเป้าหมาย หัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรหรือการสร้างโปรแกรม สำหรับสถาบันการอาชีวศึกษาคือการระบุกุ่มเป้าหมายเพื่อให้สามารถกำหนดคุณุทธศาสตร์ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การส่งมอบคุณค่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน คือ ความเป็น “ฝีมือชน” ผู้มีความรู้ ประสพการณ์ และทักษะสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง ทุกหลักสูตรจึงต้องมีการฝึกงานในระบบ ทวิภาคีอย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดเป็นผลดีต่อประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่ยุคประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน และการเป็นประเทศไทย 4.0

ช่องทางในการสื่อสาร การบริการทางวิชาการ การสื่อสารและติดต่อกับชุมชน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด การสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือด้านต่างๆ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ ในลักษณะของ การรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ

ระบบบริหารการเงิน สถาบันควรมีใช้ระบบงบประมาณพัสดุ การเงิน และบัญชีกองทุน จากงบประมาณรายได้ของสถาบันฯ โดยใช้หลักเกณฑ์ในการสนับสนุนภารกิจและแผนกลยุทธ์ของสถาบันฯ

การบริหารทรัพยากรร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่มีต่อการบริหารจัดการในทุกกิจการ ต้องมีการบริหารทรัพยากร เพราะทรัพยากรเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมขององค์การหรือหน่วยงานดำเนินไปได้ และทรัพยากรจะมีบทบาทต่อกิจกรรมหรือการดำเนินภารกิจขององค์การหรือหน่วยงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

กิจกรรมสำคัญ ผู้บริหารต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมหลักของสถาบัน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมในการปฏิบัติงาน เช่นการบริหารงานทั่วไป การบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดซื้อจัดจ้าง การสอน การประเมินผล การนิเทศ

การสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพื่อประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษา เพื่อลดความเสี่ยง และเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรในการบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษา

ระบบบริหารต้นทุน ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) หรือระบบ ABC ซึ่งเป็นเครื่องมือในลักษณะการบริหารงานฐานคุณค่า (Value-Based Management) ซึ่งเชื่อมโยงการบริหารระดับองค์กรลงสู่ระบบการปฏิบัติงานประจำวัน โดยพิจารณาหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานตลอดทั้งกิจการ (Cross-Functional) ในลักษณะที่มองกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นภาพรวม (Integrated View)

วิสัยทัศน์ (Vision)
 สร้างนักปฏิบัติมืออาชีพขึ้นมา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับประเทศและก้าวสู่ระดับโลก

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาบนพื้นฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพ 2. สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ด้านการอาชีวศึกษา ส่งเสริมผลิตเชิงพาณิชย์และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3. ให้บริการวิชาการที่มีมาตรฐานเชิงบูรณาการและสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาต่อกับนักปฏิบัติมืออาชีพ ส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน 4. จัดระบบนวัตกรรมการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริม และเผยแพร่องค์ความรู้สู่สังคม

เป้าหมาย (Goal)

1. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานควบคุม มีความทันสมัยและตอบสนองการพัฒนาในอนาคต 2. สร้างงานวิจัยสู่ความเป็นเลิศ 3. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 4. พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 5. ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพพร้อมรับความต้องการของอุตสาหกรรมผลิตขั้นสูง

- กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ (H-A-P-G-I : Strategy Management)**
- Human Resource Management** การเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการทำงานเป็นต้นของผู้บริหาร งบประมาณ บุคลากรของสถาบันการอาชีวศึกษา (บริหารกุนมนุษย์ 4.0)
 - Planning & Budgeting Management** การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการแผนงาน งบประมาณ ที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล (ช่วยราษฎร์เสริมรัฐ ชั่วสัต์ย์ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล)
 - Academic Management** การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 (ความเป็นเลิศด้านวิชาการ)
 - General Management** การสร้างสรรค์พัฒนาวัตถุประสงค์ พันธกิจ เป้าหมายของการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทของสังคมและรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 (พัฒนาองค์กร ผู้สากล)
 - Innovation & Technology Management** การสร้างสรรค์นวัตกรรมเทคโนโลยีทางอาชีวศึกษา และเป็นโครงสร้างหลักในการสนับสนุนการเป็นประเทศไทย 4.0 (มุ่งสู่การเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา 4.0 โดยสมบูรณ์)

ภาพ 2 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 ดังนี้

รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้แนวความคิดขับเคลื่อนพลังความร่วมมือในทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 โดยบูรณาการกับบริบทของสถาบันการอาชีวศึกษากำหนดชื่อเฉพาะว่า “(H-A-P-G-I: Model for the Vocational Education Institute Strategy Management)” แบบพันธกิจสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค มีความสมดุลและยั่งยืนและหลายมิติเพื่อการบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ตามแนวคิดของ Trivett (2002) ประกอบด้วยมุมมอง 4 แบบ คือ มุมมองจากบนลงล่าง (Top down) มุมมองจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) มุมมองจากภายนอกสู่ภายใน (Outside-in) และมุมมองภายในสู่ภายนอก (Inside-out) รายละเอียดดังภาพ

โครงสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

วิสัยทัศน์ (Vision) : สร้างนักปฏิบัติมืออาชีพชั้นนำ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับประเทศและก้าวสู่ระดับโลก

เป้าหมาย (Goal):

1. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานควบคุม มีความทันสมัยและตอบสนองการพัฒนาในอนาคต
2. สร้างงานวิจัยสู่ความเป็นเลิศ
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
4. พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
5. ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตขั้นสูง

พันธกิจ (Mission):

1. จัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษาบนพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีและ

นวัตกรรมอย่างมีคุณภาพ

2. สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ด้านการอาชีวศึกษา
สู่การผลิตเชิงพาณิชย์และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศ

3. ให้บริการวิชาการที่มีแนวคิดเชิงบูรณาการและสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนานักปฏิบัติ
มีอาชีพ สู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

4. จัดระบบนวัตกรรมการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริม และเผยแพร่
องค์ความรู้สู่สังคม

**ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา
ของประเทศไทยเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0**

ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ (H-A-P-G-I : Strategy Management) ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานเป็นทีม
ของผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรของสถาบันการอาชีวศึกษา (บริหารทุนมนุษย์ 4.0)

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประกัน
คุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 (ความเป็นเลิศด้านวิชาการ)

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการแผนงาน
งบประมาณ ที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล (ช่วยราษฎร์เสริมรัฐ ซื่อสัตย์ โปร่งใส
มีธรรมาภิบาล)

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสรรค์พัฒนาวัตถุประสงค์ พันธกิจ เป้าหมายของการ
บริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและรองรับการเป็น
ประเทศไทย 4.0 (สร้างสรรค์พัฒนาอัตลักษณ์ สู่สากล)

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมเทคโนโลยีทางอาชีวศึกษา และเป็น
โครงสร้างหลักในการสนับสนุนการเป็นประเทศไทย 4.0 (มุ่งสู่การเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา
4.0 โดยสมบูรณ์)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการของสถาบัน การอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า มีเพียงบางสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีการจัดตั้งสำนักพัฒนายุทธศาสตร์ และความร่วมมืออาชีวศึกษา สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ ศูนย์วิจัย และพัฒนาการอาชีวศึกษา และสำนักอาชีวศึกษาบัณฑิต ในส่วนการบริหารจัดการสถาบัน พบว่าสถาบันการอาชีวศึกษามีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ ลักษณะของแต่ละสถาบัน และมุ่งสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์และพันธกิจของแต่ละสถาบัน ผลจากการสัมภาษณ์ในภาพรวม สถาบันการอาชีวศึกษามีการพัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการของสถาบันเอง โดยในด้านวิชาการ มีการประกาศให้ใช้หลักสูตรปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ มีการเปิดสาขาวิชาตามอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ ของสถาบันแต่ละแห่ง แต่พบว่ายังไม่ได้มีระบบการประกันคุณภาพมาบูรณาการร่วมกัน ในทุกระบบ และพบว่ายังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ปัญหา สำคัญคือ ยังมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งที่ยังไม่ได้เข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาใด ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ไม่สามารถบริหารจัดการได้ อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากยังไม่มีกรอบกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ทั้งทาง ด้านงบประมาณ บุคลากร และด้านอื่นๆ อย่างชัดเจนตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10(1) (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) ทำให้ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไข จึงมีข้อสังเกตเพื่อการขับเคลื่อน การกระจายอำนาจในการบริหารทั้งทางด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และอื่นๆ ให้มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน หากสถานศึกษา อาชีวศึกษาอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลและบริหารจัดการ 2 แบบตามสภาพลักษณะในปัจจุบัน ในอนาคต อาจมีปัญหามากมาย และที่สำคัญจะไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละ สถานศึกษาอาชีวศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบแห่งความสำเร็จและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

องค์ประกอบแห่งความสำเร็จที่ผู้วิจัยค้นพบพลังในการขับเคลื่อนความสำเร็จในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาและเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 โดยการนำกรอบแนวคิด Business Model ทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายของสถาบันการอาชีวศึกษาคือนักศึกษาเป็นผู้เลือก และผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษ และสถาบันการอาชีวศึกษาควรมีหลายหลักสูตรให้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ สโรชา แก้วคำ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ผู้ปกครองเลือกให้เด็กเรียนพิเศษศิลปะ” ที่กล่าวถึงปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดและด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองเลือกให้เด็กเรียนพิเศษศิลปะ

ด้านการส่งมอบคุณค่า หลักสูตรการจัดการเรียน การสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาต้องมีภาพลักษณ์เป็นที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ของตัวเอง สอดคล้องกับ การศึกษาของ ศศิวิมล แสนเมือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” พบว่า ทั้งปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตร และเหตุผลส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 **ช่องทางการสื่อสาร** การบริการทางวิชาการ ใช้ในการสื่อสารและติดต่อกับชุมชน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และการประสานงานที่ดีใน ด้านต่างๆ

ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด

ด้านระบบบริหารการเงิน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการสนับสนุนภารกิจและแผนกลยุทธ์ของสถาบัน ควรรยึดหลักธรรมาภิบาล

ด้านการบริหารทรัพยากรร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่าสถาบันการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญ กับทรัพยากรมนุษย์ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน (2551) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่า “ประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ย่อมจะเพิ่มขึ้นจากการที่องค์การธุรกิจให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาแต่ละคนการพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่ จะต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้ามาทำงานถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไป”

กิจกรรมสำคัญ สถาบันการอาชีวศึกษามีการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ปัจจุบันด้านทรัพยากรทางการบริหารการดำเนินกิจกรรมในองค์การ

พันธมิตรทางการศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษามุ่งให้ความสำคัญในเรื่องของการผลิต บัณฑิตให้ตรงความต้องการของสถานประกอบการเพื่อความพึงพอใจสูงสุด โดยสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายพันธมิตรทางการศึกษา และ **ระบบบริหารต้นทุน** เป็นระบบ ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing: ABC)

ประเด็นที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อ ความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

รูปแบบมีกลไกในการขับเคลื่อนร่วมกันเพื่อสร้างพลังความร่วมมือในทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 (H-A-P-G-I: Model for the Vocational Education Institute Strategy Management) ของการทำงานแบบ พันธกิจสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนทั้งในระดับมหภาค และในระดับจุลภาค ที่มีความสมดุลและ ยั่งยืนและมีหลายมิติ เพื่อการบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Trivett (2002) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและขึ้นอยู่กับรูปแบบการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง 4 มุมมอง คือ มุมมองจากบนลงล่าง (Top-down) แสดงให้เห็นวิสัยทัศน์และการแบ่งหน้าที่ กฎระเบียบสำหรับการดำเนินงาน เช่น กระทรวง หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบาย หรือการนำเสนอ ความคิดเห็น กระบวนการทำงานโครงสร้างต่างๆ ก็อาจถูกนำเสนอจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) ได้ และเมื่อเกิดการยอมรับก็จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี มุมมองจากภายนอกสู่ภายใน

(Outside-in) แสดงให้เห็นโลกของเหตุการณ์ของการแบ่งแยกสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยี ส่วนมุมมองภายในสู่ภายนอก (Inside-out) เป็นการมองอย่างอิสระ และความสามารถของมนุษย์ รวมถึงแนวคิด การเปรียบเทียบและความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ในการดำเนินงานแต่ละส่วนต้องใช้วงจรคุณภาพ PDCA กำกับโดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทุกส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับคณะครู-อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศ เพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 อย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาควรทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายหรือการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนว่า กลุ่มเป้าหมาย คือ ใคร และความต้องการแท้จริงของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างไร เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพนักศึกษา

3. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลตลาดแรงงาน ที่จะสามารถนำมาช่วยวางแผนการผลิตกำลังคนให้ตรงตามความต้องการได้

4. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาควรมีการทำความเข้าใจความเป็นจริงในสถานประกอบการโดยการลงพื้นที่จริง และนำสิ่งที่ได้มากำหนดเนื้อหาหลักสูตรที่มีลักษณะเชิงในปฏิบัติ มากกว่าเชิงวิชาการ โดยเน้นที่ทักษะความรู้ที่นายจ้างต้องการ และสามารถปฏิบัติได้จริง

5. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาควรมีการผลักดันในระดับนโยบายเพื่อให้ระบบอัตราค่าตอบแทนอาจารย์อาชีวศึกษาที่สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ หรือเปิดโอกาสว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในภาคธุรกิจมาเป็นบุคลากรของสถาบันได้ และสามารถหมุนเวียนกลับไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการเอกชนได้ เป็นต้น

6. ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา ควรให้ความสำคัญในการจัดตั้งหน่วยงาน สำนักบริหารยุทธศาสตร์ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา บุคลากรสร้างสรรค์ กลยุทธ์ เชื่อมโยงพันธกิจ ตั้งแต่ต้นนโยบายสู่การปฏิบัติ

7. ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาควรมีการศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นครูนักวิจัยและประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นครูนักวิจัย เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านวิชาการของสถาบันให้เทียบเท่าสถาบันอุดมศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ช่วงระยะเปลี่ยนผ่านจากประเทศไทย 3.0 เข้าสู่ยุค 4.0 ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาที่สามารถดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3. ควรศึกษาแนวปฏิบัติอื่นๆที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ให้ประสบความสำเร็จเพิ่มเติม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจสังคม*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา.

- จินางค์กูร โจรนนันต์. (2559). นโยบายประเทศไทย 4.0 กับการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา. สืบค้นจาก: http://bme.vec.go.th/Portals/30/DOWNLOAD/thailand%204_0.pdf
- ทวีศักดิ์ สุทธกาวาทิน. (2551). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ทีพีเอ็น เพรส.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พสุ เดชะรินทร์. (2550). องค์การแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมองค์การ. ผู้จัดการรายสัปดาห์.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2546). การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ศศิวิมล แสนเมือง. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- สีโรชา แก้วคำ. (2558). ปัจจัยที่ผู้ประกอบการเลือกให้เด็กเรียนพิเศษศิลปะ (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). นโยบายวิทยาลัยอาชีวศึกษาต้นแบบเพื่อความเป็นเลิศ Excellent Model School. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาษาอังกฤษ

- Bush, T., & Glover, D. (2004). *School leadership: Concept and evidence*. National college for school leadership.
- Buytendijk, F. (2006, February). Five key to building high performance organization. *Business Performance Management Magazine*, 22-23.

Trivett, S. (2002). *Dynamic change model*. Retrieved from. <http://www.changezone.co.uk/STEVE/DynamicChange.html>

Waterman, R., Peter, T., & Phillips, J. (1980). *McKinsey 7-S Framework*. Retrieved from. <http://www.geocities.com/cyberdol007/McKinsey.html>